

найвидатніших політичних діячів того часу. 1924 р. російські формалісти публікують низку взаємозв'язаних статей, присвячених стилю і мові Леніна. Цей вчинок можна пояснити або чистим прагматизмом, або іронією та цинізмом.

Російський формалізм вийшов на культурну арену в якості амбіциозних учасників будівництва нових громад, що формувалися після Першої світової війни і Жовтневої революції.

Діяльність російських формалістів декілька років проходила в атмосфері підвищеної мобільності й активного обміну ідеями між російською культурою метрополій та еміграції: найактивнішими «послами» серед формалістів були Шкловський у його берлінський період і Якобсон – у його чеський період. Не менш важливим є те, що сам фундамент формалізму закладено вченими, причетними не до однієї, а до кількох культурних традицій – польським лінгвістом французького походження Осипом Бріком, Бодуеном де Куртене, Борисом Ейхенбаумом, Романом Якобсоном. Останній – найбільш показовий приклад, оскільки його дуже пізня еміграція до Праги, співробітництво з Петром Богатирьовим та вченим-емігрантом Миколою Трубецьким, який оселився у Відні, були дуже плідними.

Очевидно, що російський формалізм зобов'язаний своїм існуванням також інтелектуальному обміну, нерозривно пов'язаному з перетином як національних кордонів, так і міжкультурних, філософських, світоглядних рубежів.

Використані джерела

1. Белый А. Символизм как миропонимание. – М., 1994.
2. Жирмунский В. Вопросы теории литературы. Статьи 1916-1926 гг. – Л., 1928.
3. Мандельштам О. Четвертая проза: В 4 т. – Нью-Йорк, 1971. – Т.2.
4. Медведев П. Формализм и формалисты. –Л., 1934.
5. Флоренский П. Працурьы любуудрия. – Сергиев-Посад, 1911.
6. Эйхенбаум Б. Литература. – Л., 1927.

УДК 17.022.1:929

Юлія Сергіївна Сабадаш
кандидат філософських наук,
доцент Маріупольського державного
гуманітарного університету

ЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ У ТВОРЧОСТІ УМБЕРТО ЕКО

В статті розглядаються людські цінності в творчості У.Еко та робиться наголос на його науковій доповіді, проголошеній в Кембріджському університеті (липень 1990 р.) «Інтерпретація та надмірна інтерпретація».

Ключові слова: людські цінності, гуманізм, інтерпретації, свідомість, герменевтика, гностичизм, раціоналізм.

In the article human values are examined in works of Umberto Eco. The special attention is given his scientific lecture, to done in the Cambridge university (Juli 1990) "Interpretation and Overinterpretation".

Key words: human values, humanism, interpretations, world view, hermeneutics, gnosticism, rationalism.

На чергових Теннерівських читаннях в Кембріджському університеті (липень 1990 р.) Умберто Еко, італійський вчений та письменник зі світовим ім'ям, виступив з доповіддю «Інтерпретація та надмірна інтерпретація» [1]. Читання ці дуже демократичні, а їхні загальні принципи пов'язані з людськими цінностями і оцінками.

Позиція Умберто Еко в міжнародних дискусіях щодо природи, значення і можливостей інтерпретації добре відома. В останніх працях він висловлював зауваження на адресу сучасної, особливо американської, в дусі Дерріди критики, прозваної терміном «деконструкція». На думку У. Еко, така критика дозволяє породжувати нічим не контрольований потік прочитань. У Кембріджі Еко розвинув свій протест, обговорюючи шляхи обмеження і визначення деяких інтерпретацій як «надмірних». Його аргументи і уточнення пов'язані з теорією впливу читача на процес формування сенсу [2]. Ця рецептивна критика нині добре розроблена і широко обговорюється. Еко займався нею ще з початку 60-х років ХХ ст. і аж до останнього часу. Новиною його виступу в Кембріджі стала спроба охарактеризувати ті загальні умонастрої, які, доживши до сьогоднішніх днів, впливають на нашу здатність дешифрувати світу як тексту.

По-перше, Умберто Еко вказав на успадкований нами грецький раціоналізм. Від Платона до Арістотеля знання означало усвідомлення причин. Той або інший бог визначав першопричину, за якою

нічого іншого не стояло. Світ описувався через причинні зв'язки, які трималися на принципах ідентичності, несуперечливості та виключення середини. Латинський менталітет збагатив раціоналізм стародавніх греків категорією міри – як відомо, панримська ідеологія ґрунтується на точному визначенні меж: якщо межі не визнаються, то немає *civitas*. Сюди входить і суворі хронологічність. Час незворотної. Цей принцип є і в латинському синтаксисі. На думку У.Еко, греко-римський раціоналізм до цих пір панує в математиці, логіці, програмуванні; він складає основу західного раціоналізму і, якщо не завжди гарантує пізнання фізичного світу, то, принаймні, забезпечує соціальний контакт.

По-друге, Еко звернув увагу на те, що це тільки частина грецького спадку. Одночасно в античному світі жила ідея постійної метаморфози, її символізував Гермес – покровитель всіх мистецтв і бог злодіїв, – летючий і двозначний. Світ Гермеса заперечує принципи раціоналізму. Причинні зв'язки тут можуть закручуватися назад в спіралі: «після» передує «спочатку». Для Бога немає просторових меж, і він може в різних іпостасях перебувати в різних місцях одночасно.

Еко відзначає, що в II ст. н.е. Гермес був найбільш шанованим божеством після Христа. Порівнюючи те століття з теперішнім, переконаєшся, що воно зробило особливий вплив на подальші етапи культурного розвитку. То була епоха універсально освіченої людини. Її знання відображали цілісний світ, в якому, як в котлі, змішалися раси, мови й ідеї, а всі Боги однаково визнавалися, і відмінності між ними багато в чому були стерті.

Модель грецького раціоналізму в той період переживала кризу: мало місце співіснування різноприродних духовних явищ. Слово виявлялося алегорією і говорило не те, що позначало. Герменевтика II ст. після Різдва Христового шукала в книгах невідомої істини, і при цьому вважалося, ніби кожна книга містила іскру істини, всі разом вони підтверджували одна одну.

Пошук різних істин народився з недовіри до класичного грецького спадку. Зокрема, з'явилось уявлення, ніби будь-яке справжнє знання повинне бути значно архаїчнішим. Бо воно, так би мовити, загубилося серед залишків цивілізацій, якими знехтували батьки грецького раціоналізму. Істина – це Щось, з чим живемо ми з доісторичних часів, але про це якось забули. При цьому є носії істини, слова яких ми не розуміємо. У II ст. н.е. вважалося, ніби таємним знанням володіють друїди, кельтські священики або мудреці зі Сходу. Поступово сформувалась ідея, ніби варварські священики володіють знанням секретних зв'язків, що об'єднують духовний світ із зоряним, і, завдяки цьому, можуть впливати на богів.

Досліджуючи метаморфози стародавніх світоуявлень, У.Еко відзначає, що герменевтична думка перетворює театр всього світу на лінгвістичний феномен і водночас не визнає за мовою комунікативну владу. Внутрішнім зв'язкам немає кінця; так само нескінченні і тлумачення: кожен об'єкт містить секрет; кожен подальший розкритий секрет посиляє до іншого секрету; головна ж таємниця герменевтичного усвідомлення – все є таємниця. А знання – це здатність містичної інтуїції. Звідси – герменевтична таємниця може бути і порожньою. Герменевтична модель породжує догматичне переконання, ніби все таємне є щось важливе і головне, примушуючи всіх вірити у винятковість і силу того, кому належить монополія знання.

Еко вказує, що в Середні віки герменевтична свідомість була маргінальна, притаманна алхімікам та каббалістам. Лише у XV столітті у Флоренції був відкритий класичний текст герменевтики «*Corpus Hermeticum*», і відтоді вона посіла значне місце в європейській культурі від магії до науки. Чітко простежується її вплив на наукове мислення – і тут Еко згадує Френсіса Бекона, Кеплера, Ньютона; а також Гете, Нервала, Йейтса – з поетів, Хайдеггера і Юнга – з філософів. Він зауважує, що в багатьох постмодерністських теоріях критики відчувається ідея постійного вислизання сенсу.

Нарешті, Еко звернувся до ще однієї складової частини культури – гнозису. Для греків гнозис означав істинне знання існування чогось на протигагу простому відчуттю або припустимій думці. Але в епоху раннього християнства це слово означало вже інтуїтивне знання – рятівний дар, отриманий від небесного посередника. Гностик – іскра Божа, яка знаходиться у полоні хибного світу; людина, яка наділена великою силою і пов'язана з Духом, здатна досягти правди й очищення. Гностицизм виявлявся релігією не для рабів, а для обраних. Одкровення гностиків було наскрізно містичне, містило зерно бога і діявола одночасно, породжуючи плоди протиріччя.

При всій плодючості сьогоdnішнього текстового гностицизму, зауважує Еко, він все ж таки містить декілька характерних положень: той, хто осягає правду і направляє читача, той – надлюдина; врятувати текст – означає кожну ілюзію смислу пов'язати з нескінченною таємницею значень; слова не говорять, вони приховують; честь читача – відкрити, що текст говорить все, за винятком того, що хотів сказати автор; справжній читач той, хто розуміє, що таємниця тексту – його порожнеча. Гностицизм, як і герменевтика, страждає синдромом секретності.

Вплив гностицизму Еко вбачає в різних проявах сучасної культури: від представлення любовних стосунків у вигляді екстазу або витонченої духовності до естетичного вихвалання діявола, спроб досягти одкровення через секс, містику, наркотики, словесний психоз. Багато хто бачить виток гностицизму у філософському ірраціоналізмі останніх двох століть.

Важливо підкреслити, що всі ці крайнощі гностико-герменевтичних традицій Умберто Еко співвідносить з тенденцією надмірних інтерпретацій. Він наводить безліч прикладів «параноїдальних» тлумачень класичних текстів і його власних романів.

Еко намагається дещо дистанціюватися від дискусій і оцінити їх загалом. Так, багато схожих явищ Еко знаходить в різних сферах культурного і суспільного життя. Описуючи прояви гностичних традицій в ХХ столітті, Еко наводить як приклад марксизм і лєнінізм – теорію партії, яка стверджувала, що знає справжній шлях, а отже, порятунок. Він ніби спонукає пригадати «надлюдяність» і «аристократизм» комуністичних лідерів, або атмосферу тотальної секретності, яка підтримувала образ виняткового знання і сили комуністів, пригадати часи, коли нікчем видавали за геніїв, убогість духу і буття підступно трактували як багатство, в'язницю – як свободу, агресивність – як миролюбність, а переслідування співгромадян – як чесноту. Виникає питання, чи все це не прояв такого мислення, яке не захищене «імунітетом» проти гностико-герменевтичних крайнощів? Можливо, одна з причин 75-річної радянської катастрофи криється в людській свідомості, і певною мірою ми самі носії зла і його жертви одночасно? Що ж захистить людство від міражів, помилкових ідей і секретів, перекручування думок і тлумачень? Можливо, саме в ракурсі цих проблем нас цікавить діяльність Умберто Еко.

Для творчості Еко характерне зіставлення різних історичних епох і традицій мислення. Добре відомий його інтерес до середніх віків, на якому побудований роман «Ім'я троянди» [3] або есе «Середні віки вже почалися» [4]. Еко прямо пише, що в «Середньовіччі корінь всіх наших сучасних «гарячих» проблем», а розбрати ченців різних орденів мало чим відрізняються від сутичок троцькістів і сталіністів.

Слід зазначити, що саме з урахуванням пристрасті Еко до осмислення глибинних причин, краще вдається зрозуміти, що спонукало його написати в кінці 70-х роман «Ім'я троянди»: в ті напружені роки здавалося, що у Європи залишилося всього декілька «хвилин» до апокаліптичної «півночі» у вигляді військового і ідеологічного зіткнення двох систем, в атмосфері вирування різних рухів від ультра до «зелених» і сексменшин в одному загальному котлі взаємопереплетених понять, палких промов, небезпечних дій. Аналізуючи передісторію сучасних ідей і рухів, він тим самим пробував охолодити їх запал. Загалом, відома практика мистецтва – вбивство або отруєння вигаданих героїв для науки живим. Недаремно в своїх «Замітках на полях роману «Ім'я троянди» Еко написав: «Мені хотілося отруїти ченця. Думаю, що кожний роман народжується від подібних думок. Решта м'якоті нарощується сама собою» [5, 434].

У романі дійсно зустрічається чимало знайомих постатей та ситуацій: ідеологічної непогрішності і жорсткої влади, яка переслідує інакходумців; цінителів істини лише за блиском золота або в рамках «чистої науки»; «захисників» знедолених, котрі насправді сіють навколо себе насильство; низки тих, що коливаються між протилежними таборами; носії геніально вільного розуму... І кожен, енергійний у висловах і діях, по-своєму має рацію. Тільки ось біда: «через надлишок чеснот перемагають сили пекла» і «трапляється світова пожежа». Такий підтекст роману «Імені троянди», який, як і інші твори У.Еко, викликав шквал відгуків і рецензій. Так, Ю.Лотман оцінив результат чернечих конфліктів в романі Еко як «нічию». І це доволі точна оцінка: наприкінці 70-х ніхто не міг розраховувати на перемогу – всіх чекала одна велика «нічия» з попелищем замість земних красот, подібних до попелища після згорілої бібліотеки в сюжеті Еко.

Роман для автора – це провокація читацької свідомості. Еко викликав всіх на пошук, на «детектив», щоб вийти з безвиході. Бо як семіотик Еко знає, що всі наші мови від дуроців до рафінованої поезії – лише система знаків. Але як складаються ці знаки, так будуються наші відносини з реальним світом. Поки що історія людства знає декілька систем знаків, які змінювалися, від шумерів, Давнього Єгипту і Риму до фашистської Німеччини. Ці знаки руйнували реальність дотла – руйнівниками, вбивцями виявлялися люди – такі ж, як ми і наші сучасники. Недаремно Еко заговорив про «останній» варіант детективу, де «вбивцею буде читач». І закінчив свої «Замітки на полях «Ім'я троянди» словами: «Книги говорять між собою, і справжнє судове розслідування повинне довести, що винні – ми» [5, 467].

Культурологічна оцінка теперішніх реалій і традицій європейського менталітету, згідно з У. Еко, не замикається на історичних паралелях з середніми століттями. Багато уваги він приділив кардинальним змінам останніх десятиліть у сфері комунікацій. Зрима шкала його обговорень дуже широка – це Фома Аквінський, Ролан Барт і Маршалл Маклюен, «червоні бригади» і релігійні секти, нові культурно-комунікативні значення багатьох реалій, будь то джінси, спортивний репортаж, фотографія в газеті або «культовий» фільм Майкла Кертіца «Касабланка». Одна з найгостріших проблем, на думку Еко, – зміна читацьких взаємин з культурною спадщиною, яка в епоху постмодернізму все більш вирізняється цитатами, підробкою, кічем. Завдяки ж індустрії тиражування людина кінця ХХ ст. жила вже в особливому світі суцільної підробки. Цій складній і тривожній темі постмодерністської чванливості і підміни справжнього присвячена збірка есе «Віра в підробки», яка вийшла в англійських країнах під заголовком «Подорожі в гіперреальність» (1986) [6]. В цій збірці Еко піднімає питання про особисту відповідальність кожного перед часом. Невипадково, наприклад, есе, присвячене середнім вікам, Еко закінчує словами про «моральний і культурний борг» і запитує, звертаючись до історії, чим зайняті ми: «просто більш менш гідним проведенням часу, чи цікавимось глибинними питаннями, чи, самі того не підозрюючи, підтримуємо чергову реакцію змову?» [6, 72].

Наскільки це важливо для Еко, можна зрозуміти і з роману «Маятник Фуко» [7]. Тут всі ті ж гострі політичні пристрасті нашого сьогодення, аналогічні приклади «параноїдального» тлумачення, що і в роботі «Інтерпретація та надмірна інтерпретація». А в центрі уваги – історія традицій європейської свідомості, якій властиві, зокрема, гностико-герменевтичні крайнощі, схильність до надсекретності та агресивності. Очевидно, окреслити цю проблему і хотів Еко, вирішивши написати «Маятник Фуко».

Детально цей роман ми розглядали в одній зі своїх попередніх робіт, тому тут лише звернемо увагу на те, що, описуючи історію Ордена тамплієрів, народженого в хрестових походах і розгромленого у Франції в боротьбі за владу, Еко показує, як знищення цього ордена і публічна страта декількох його членів спричинили серйозні наслідки. Зароджуються підпільні ордени з розгалуженою мережею і суспільним впливом всюди в світі; в результаті діяльності цих орденів поступово складаються своєрідні культурні традиції. Історія тамплієрів переплелася з історією інших орденів і церков – розенкрейцерами, езуїтами, масонами, кабалістичними сектами, політичними і терористичними організаціями від Парижа до Росії. Це розмаїття орденів у своїй таємній діяльності сприйняло і накопичило численні знання і вірування. Отож, існування символічного «ченця» і вбивство реального ченця, згідно з Еко, однаково можуть обернутися бідою. Тому письменник віддає перевагу випробуваній ще в першому романі зброї – літературному «отруєнню» або «задушенню».

Всі представники сучасної світової спільноти перебувають у віртуальній площині «морального і культурного боргу» серед плутанини «перехідного» часу, коли хворобою пошуку герменевтичного секрету і гностичного домінування легко заражаються і шукачі нескінченної таємниці; і ті, хто ні у що не вірить, а лише грає; і ті, хто не вірить навіть у гру, але пародіює тих або інших; і, нарешті, ті, хто просто мімікрує... – впродовж сторіч Європа бачила безліч подібних відтінків, про що і свідчить Еко в романі «Маятник Фуко», заявляючи, що «століттями пошук секрету був клеєм, що тримав їх усіх разом, не зважаючи на відлучення, чвари та підніжки» [7 .].

Роман вибудований навколо головного образу – маятника Фуко, який з кожним помахом наочно показує ступінь повороту світу, де всі учасники – неокабалісти і постмодерністи, жебраки і банкіри, художники і чиновники, святі і грішники обертаються навколо своїх успіхів і поразок. Цей погляд Еко поза сумнівом перегукується з традицією західноєвропейської філософської думки, з відчуттям безодні, про яку писав і Блез Паскаль. В цій безодні домінує відчуття відносності і вразливості нашої культури, ахіллесова п'ята якої пов'язана з проблемою пізнання. Бажання віднайти «правду» – відкрити «наново секрет творення» – робить культуру манливо різносторонньою та здатною на пошук і експеримент. Людство вбачається Еко підступно затиснутим, зачарованим загальним гіпотетичним порядком, задумом, концепцією – Планом. Воно постійно поглинуте ідеєю виборювання і домінування: «Людство вірило, що рухається у різних напрямках, вірило, що все можливо, вірило в перевагу експерименту, в неперевершені можливості механіків. Світові майстри обдурили нас на століття. Стриножені та спокушені Планом, ми писали поеми во славу локомотиву» [7 .].

Показово, що історія науки, її прилади і апарати, взагалі світ машин асоціюється для Еко із знаряддями тортур. Йдеться не про просте засудження техніки або авангардистських претензій на винятковість, але про нашу культуру в цілому. Саме тому в кульмінаційній сцені роману «Маятник Фуко» зібралися представники різних сект, орденів, таборів, секретних і несекретних служб, майстри гри, містифікації і мімікрії. Зібралися вночі в Музеї технічних досягнень людства. Всі разом – люди і винаходи – виглядають експонатами однієї культури. Як відомо, площина гойдання маятника незмінна – що б не крутилося довкола. Що ж є незмінним для Умберто Еко, які людські цінності? Чи на початку III-го тисячоліття, коли постмодерністський світ з'являвся, що вже «все сказано» і що це епоха загального замаху на «останню» таємницю, людські цінності взагалі не існують?

Йому добре відомо, що цінність людини, пильна увага до щонайменшого домінування і фальші – константа духу Європи і її культури XX–XXI століть. Недаремно Еко з радістю погодився в «Інтерпретації і надмірній інтерпретації» з припущеннями тих читачів, яким Бельбо нагадав Чезаре Павезе – необхідно оволодіти мистецтвом бути самим собою, просто людиною.

Впродовж всього роману «Маятник Фуко» Умберто Еко говорить про відповідальність і обережне ставлення до світу і його священних текстів. «Ми звертаємося до книг без любові, з насмішкою...». Кілька разів в своїй книзі Еко варіює думку про те, що звичайна наша самовпевненість веде до «маніпуляції іменами з метою перетворити їх на талісман, інструмент насильства над природою», тоді як «кожна буква прив'язана до якоїсь частини тіла, будь яка зміна букви без розрахунку її сили може подіяти на тіло, його положення або природу, і тоді ви раптом змінитесь, виявитесь чудовиськом. Фізично – в житті; духовно – для вічності» [7].

Еко вважає, що нам багато чого невідомо або воно сприймається чисто інтуїтивно. Що світ живе переважно на природній інтуїції – «мудрості Землі». Ця мудрість, що непомітно управляє всім з часів динозаврів, дарує нам миті щастя, проявляється в рухах дитини... і разом зі світом перебуває під загрозою експансії раціоналізму, отруєного підробкою і жагою верховенства.

Для людей дуже важливо усвідомити і робити так, щоб межа між природним, інтуїтивним світом та раціоналістичним освоєнням всесвіту була не місцем руйнування, а базисом взаємного збагачення і підтримки.

Діяльність Еко дивовижна і разом з тим характерна для сьогодення часу творення нових стратегій пізнання і культури, пов'язаних з існуючими людськими цінностями. Адже це час змагання ідей, коли краще не спізнюватися і нічого не пропускати, інакше можна опинитися разом зі своїм суспільством між жорнами чергових обставин. Ми всі беремо участь в історії – або як вбивці, або як люди, здатні думати і відшукувати вихід. «Винні ми», [5, 467] – стверджує Умберто Еко.

Використані джерела

1. Umberto Eco. Interpretation and Overinterpretation. / Umberto Eco and Richard Rorty, Jonathan Culler, Christine Brooke-Rose; edited by Stefan Collini. – Cambridge, 1992.
2. Umberto Eco. The Role of the Reader. – Bloomington, 1979.
3. Эко Умберто. Имя розы: Роман. – М., 1989. – 496 с.
4. Эко Умберто. Средние века уже начались // Иностранная литература. – 1994. – № 4. – С. 259-268.
5. Эко Умберто. Заметки на полях «Имя розы» // Умберто Эко. Имя розы: Роман. – М., 1989. – С. 427-467.
6. Umberto Eco. Travels in Hyperreality. – New York, London. – 1986.
7. Эко Умберто. Маятник Фуко: Роман. – СПб., 2002. – 730 с.

УДК 130.2

Поліна Евальдівна Герчанівська

кандидат філософських наук,
доцент Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна» (ВМУРОЛ)КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ТЕРМІНА
«НАРОДНЕ ХРИСТИЯНСЬКЕ МИСТЕЦТВО»

Мета дослідження – осмислення з сучасної культурологічної позиції поняття «народне християнське мистецтво». Дана інтерпретація ключового для концепту терміна «народ», а також базових термінів – «народна культура», «суб'єкт народної культури», «народне християнство», що активно варіюють внаслідок плюралізму ідеологічних орієнтацій, іманентно-національних традицій, обраного дослідником підходу та ін.

Показано, що українське народне християнське мистецтво є результатом духовно творчої життєдіяльності традиційного суспільства. Воно поєднує такі компоненти традиційної культури як мистецтво і релігію, відтворюючи образно-символічними засобами ідею надприродного (Бога) з світоглядних позицій народу.

Ключові слова: народ, народна культура, суб'єкт народної культури, народне християнство, народне християнське мистецтво.

The object of research is the understanding of the folk Christian art from the position of the present science. The key (for concept) terms «people», «folk culture», «subject of the folk culture», «folk Christianity», «the folk Christian art», which modify actively as a result of the pluralism of ideological orientations, the immanent national traditions and the research approach, are interpreted.

It is proved scientifically, that the Ukrainian folk Christian art is the result of the spiritual creative activities of the traditional society. It unites the components of the culture (art and religion) and reproduces the idea of preternatural (God) in the imagebearing symbolical form from the Weltanschauung positions of the people.

Key words: people, folk culture, subject of the folk culture, folk Christianity, the folk Christian art.

Проблематика народної релігійної культури і народного релігійного мистецтва надзвичайно актуалізується в переломні моменти культурно-історичного розвитку суспільства, коли загострюються питання, пов'язані з його соціальним оновленням, національним ренесансом, формуванням державної стратегії.

Весь комплекс досліджень потребує концептуальної інтерпретації з культурологічної позиції базових термінів, які використовуються в контексті даної проблематики, зокрема: «суб'єкт народної культури», «народна культура», «народне християнське мистецтво», які на ґрунті суспільних змін та соціально-культурних трансформацій певних епох набували неоднакового тлумачення.

Визначимо насамперед ключовий для концепту термін «народ» (утворюючий ядро вищевказаного термінологічного спектра), що активно варіює внаслідок плюралізму ідеологічних орієнтацій, іманентно-національних традицій, обраного дослідником підходу та ін. Вперше термін «народ» (Volk) був уведений у науковий обіг німецьким філософом І.Гердером і тлумачився як спільність людей, єдина мова і історичні традиції яких формують розумові процеси її членів і є основними ресурсами їхнього розвитку [1].

У соціально-політичному змісті цей термін використовується «для позначення тих шарів і класів суспільства, які на даному історичному етапі беруть участь так чи інакше у вирішенні завдань прогресивного розвитку» [2, 68]. В межах антагоністичних формацій він розповсюджується на трудові шари суспільства. В умовах соціалізму термін втрачає своє класове забарвлення і поширюється на всі

Сабідаман Н. С.

94

1353

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

ВІСНИК

ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Щоквартальний науковий журнал

3'2008

Маріупольський
державний університет
АБОНЕМЕНТ наукової
та художньої літератури
м. Маріуполь

ДК

Київ – 2008

Маріупольський
державний університет
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
м. Маріуполь

118490

УДК 050:(008+7)

Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв:
Наук. журнал. 3'2008. – К.: Міленіум, 2008. – 148 с.

У щоквартальнику Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв висвітлюються актуальні питання історії, філософії, мистецтвознавства. Значна увага приділяється проблемам сучасної політичної науки.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного і прикладного характеру.

13-00

Редакційна колегія

Чернець В.Г., д.філос., професор (голова редколегії); **Бітасєв В.А.**, д.філос.н., професор (заступник голови редколегії, головний редактор); **Антонюк О.В.**, д.політ.н., професор; **Афанасьєв Ю.Л.**, д.філос.н., професор; **Базовкін Є.Г.**, д.і.н., професор; **Безгін І.Д.**, д.мист., професор, академік АМУ; **Богуцький Ю.П.**, к.філос.н., професор, академік АМУ; **Вантух М.М.**, нар. артист України, професор, академік АМУ; **Вільчинська І.Ю.**, к.політ.н., доцент (відповідальний секретар); **Горбатенко В.П.**, д.політ.н., професор; **Баканурський А.Г.**, д.мист., професор; **Даниленко В.М.**, д.і.н., професор, член-кор. НАН України; **Дубина М.М.**, д.філол.н., професор; **Єсипенко Р.М.**, д.і.н., професор; **Кресіна І.О.**, д.політ.н., професор; **Кулешов С.Г.**, д.і.н., професор; **Левчук Л.Т.**, д.філос.н., професор; **Мироненко О.М.**, д.філос.н., професор; **Онищенко І.Г.**, д.політ.н., професор; **Пазенок В.С.**, д.філос.н., професор, член кор. НАН України; **Путро О.І.**, д.і.н., професор; **Рибачук М.Ф.**, д.філос.н., професор; **Рудич Ф.М.**, д.філос.н., професор; **Рижкова С.А.**, д.філос.н., професор; **Станішевський Ю.О.**, д.мист., професор, член-кор. АМУ; **Терещенко А.К.**, д.мист., професор, член-кор. АМУ; **Федорук О.К.**, д.мист., професор, академік АМУ; **Чембержі М.І.**, нар. артист України, професор, академік АМУ; **Шкляр Л.Є.**, д.політ.н., професор; **Шульга Р.П.**, д.філос.н.; **Шульгіна В.Д.**, д.мист., професор.

Затверджено: постановою президії ВАК України від 10.11.1999 р. № 3-05/11 як фахове видання з історичних наук (Перелік № 3), постановою президії ВАК України від 10.05.2000 р. № 1-02/5 як фахове видання з філософських наук та мистецтвознавства (Перелік № 5) та постановою президії ВАК України від 15.01.2003 р. № 1-05/1 як фахове видання з політичних наук (Перелік № 11), постановою президії ВАК України від 13.02.2008 р. № 1-05/2 як фахове видання з культурології (Перелік № 21)

Рекомендовано до друку Вченою радою ДАКККіМ
протокол № 4 від 29.05.2008 р.